

בש"פ 5014/14 - מדינת ישראל נגד סאלים אל מעבאדה, עדוואן סוואעד, נימר סוואעד

בבית המשפט העליון

בש"פ 5014/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים: 1. סאלים אל מעבאדה
2. עדוואן סוואעד
3. נימר סוואעד

בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין
הפלילי (אכיפה מעצרים), התשנ"ו-1996

בשם המבקשת: עו"ד מורן פולמן

בשם המשיב 1: עו"ד דוד יפתח

בשם המשיב 2: עו"ד תמר אולמן; עו"ד שאדי סרוג'י

החלטה

*

א. בקשה להארכת מעצרו של המשיבים החל מיום 27.7.14 או עד למתן פסק בתפ"ח 55638-10-13 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדם, בגדרי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996. עניינה של הבקשה פרשיית רצח ועבירות הריגה וסיוע להריגה וכן עבירות נלוות.

עמוד 1

ב. ביום 27.10.13 הוגש נגד המשיבים לבית המשפט המחוזי בחיפה כתב אישום, המייחס להם את העבירות הבאות:

משיב 1: רצח, עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ניסיון לרצח, עבירה לפי סעיף 144(ב) לחוק; עבירות בנשק לפי סעיף 144(ב) לחוק; קשירת קשר לפשע או עוון, עבירה לפי סעיף 499(א)(1)(2), סעיף 499(ב), וסעיף 29 לחוק; וגניבה מרכב ופירוק רכב, עבירה לפי סעיף 413ד(א), סעיף 413ד(ב) וסעיף 29 לחוק,

משיב 2: סיוע להריגה, עבירה לפי סעיף 298, סעיף 29 וסעיף 31 לחוק; קשירת קשר; וסיוע לגניבה מרכב ופירוק רכב, עבירה לפי סעיף 413ד(א), סעיף 413ד(ב), סעיף 29 וסעיף 31 לחוק.

משיב 3: הריגה, עבירה לפי סעיף 298 וסעיף 29 לחוק; חבלה בכוונה מחמירה, עבירה לפי סעיף 329 וסעיף 29 לחוק; קשירת קשר; וגניבה מרכב.

ג. אלה עיקרי כתב האישום: המשיבים ביקשו - כנטען - לגנוב כלי ציוד מכני הנדסי (להלן באגרים) שעל שמירתם היה מופקד המנוח באתר הבניה גבעת אלונים (להלן אתר הבניה). לשם כך, ביום 14.8.13 הגיע המשיב 1 יחד עם שלושה אנשים נוספים (להלן כולם יחד הארבעה) לאתר הבניה בשעות הערב המאוחרות, לאחר שתיאם זאת עם המשיבים 2 ו-3; המשיב 1 היה מצויד באקדח. טרם נכנסו לאתר הבניה, נכנס המשיב 3 אל הרכב אותו נהג המשיב 1, החליפו בנהיגה, הסיע את הארבעה לאתר הבניה ועזב את המקום כשהוא נוהג ברכב. הארבעה הגיעו לאתר הבניה, החלו לפרק חלקי מחשב מהבאגרים ולהטמינם במטע הסמוך. באותה עת, תיצפת המשיב 2 על אזור הבאגרים ועידכן את הארבעה לגבי תנועת השומרים. לאחר הטמנת החלקים ובשעה שהארבעה נמצאו במטע, קשרו המשיבים 1 ו-3 לחזור לאזור בו חנו הבאגרים ולירות בשומרים, והודיעו על כך למשיב 2 כדי שימשיך לתצפת. לפנות בוקר ניגשו המשיב 1 ואחרים לרכבו של המנוח, ולאחר שהאחרים ניפצו את חלונות הרכב, ירה המשיב 1 - כנטען - במנוח למוות, וכן ירה באדם נוסף ופצעו. במקביל להגשת כתב האישום נגד המשיבים הוגש כתב אישום נוסף במסגרת אותה פרשה, נגד המעורבים האחרים כאמור.

ד. עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של המשיבים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. נטען, כי קיימות ראיות המוכיחות לכאורה את אשמת המשיבים, לרבות הודעותיהם של יתר המעורבים בפרשה, הודעתו של פצוע הירי וכן צילומי מצלמות האבטחה. נטען כי העבירות העיקריות מקימות עילת מעצר סטטוטורית, וכן לצדן עבירות של גניבת רכוש יקר ערך, אשר נסיבות ביצוען מקימות אף הן עילת מעצר. בדיון ביום 26.11.13 הסכים בא כוח המשיב 1 למעצר עד תום ההליכים; באת כוח המשיבים 2-3 ביקשה לדחות את הדיון עד שיועבר אליה מלוא חומר החקירה. בית המשפט הורה על מעצרו של המשיב 1 עד תום ההליכים המשפטיים, וקבע כי בעניינם של המשיבים 2-3 יתקיים דיון במועד אחר.

ה. הדיון אוחד עם דיוני מעצרו של מעורבים אחרים. ביום 26.12.13 טענו הצדדים לעניין המעצר, וביום 19.1.14 הורה בית המשפט על מעצרו של חלקם; אשר למשיבים 2-3 נקבע, כי קיימות ראיות המבססות לכאורה את

אשמתם, וכן קיימת עילת מעצר בשל מסוכנותם והאפשרות כי ישבשו הליכי משפט. עם זאת, הורה בית המשפט על קבלת תסקיר בעניינם לשם בחינת חלופת מעצר. תסקירי שירות המבחן (שהתקבלו ב-27.2.13) נמנעו מהמלצה על שחרורם של המשיבים 2-3, חרף עברם הנקי, משהתקשה השירות להעריך את נסיבותיהם ואת הסיכוי להתנהגות פורצת גבולות. בית המשפט הציע לצדדים כי הדיון בשאלת המעצר יימשך לאחר שיעידו העדים המרכזיים בתיק העיקרי, וזאת מחשש לשיבוש אפשרי של הליכי משפט. ביום 23.4.14 הודיעה המבקשת כי העדים העיקריים טרם סיימו להעיד, ולכן ביקשה לעצור את המשיבים 2-3 עד תום ההליכים. באת כוח המשיבים 2-3 התנגדה, בצינה כי למשיבים עבר נקי וכי דיוני ההוכחות אינם מתקדמים בקצב משיביע רצון. בית המשפט על מעצרו של המשיבים 2-3 עד תום ההליכים, תוך שציין כי לאחר שסיימו העדים הרלבנטיים להעיד תוכל באת כוח המשיבים לבקש עיון חוזר בהחלטת המעצר.

ההליך העיקרי

ו. ביום 19.11.13 הוקרא כתב האישום למשיבים; לבקשת המשיבים, נערכה ביום 18.12.13 הקראה נוספת. המשיבים כפרו פורמלית בכתב האישום, וביקשו להגיש תשובה מפורטת בכתב. ביום 25.3.14 התקיים דיון הוכחות ראשון בתיק, שבמסגרתו העידו חמישה מעדי התביעה; למחרת התקיים דיון הוכחות נוסף בו העידו ארבעה עדי תביעה נוספים; ביום 30.3.14 העידו שני עדי תביעה; ביום 1.4.14 העידו שלושה עדי תביעה נוספים, לרבות אחד מהמעורבים הנוספים בפרשה, טאהא גביס; ביום 22.4.14 וביום 23.4.14 נמשכה עדותו של גביס. ביום 29.6.14 העידו שני עדי תביעה נוספים, לרבות מעורב נוסף בפרשה, עדנאן חוג'יראת, אולם גביס וכן מעורב אחר בפרשה, מונדר חוג'יראת, לא התייצבו לעדות והוצאו נגדם צוי הבאה. ביום 1.7.14 לא התייצבו לעדות גביס, עדנאן חוג'יראת ועד נוסף, והוצאו צוי הבאה. ביום 6.7.14 הסתיימה עדותו של גביס ונמשכה עדותו של עדנאן חוג'יראת; עדותו של עדנאן נמשכה גם בדיון ביום 9.7.14. נכון להיום, קבועים לתיק שמונה מועדי הוכחות נוספים: 7.9.14, 16.9.14, 17.9.14, 1.10.14, 11.11.14, 12.11.14, 16.11.14, 18.11.14.

הבקשה והדיון

ז. נטען, כי מסוכנותם של המשיבים טבועה בעבירות המיוחסות להם. כן נטען, כי מספר עדי תביעה ציינו במהלך עדותם שהמשיבים איימו עליהם, ועל כן ישנו חשש ממשי לשיבוש הליכי משפט אם ישוחרר המשיבים; כך במיוחד, שעה שטרם תמה עדותם של העדים המרכזיים בתיק. אשר לקצב התקדמותו של ההליך העיקרי נטען, כי קבועים שמונה דיוני הוכחות בהם צפויה פרשת התביעה להתקדם בצורה משמעותית, וכי התביעה עושה כל הניתן לקידום התיק.

ח. הבקשה הוגשה ב-16.7.2014, אך הדיון נערך, בשל שהיית אחד הסניגורים בחו"ל, ביום 10.8.2014, והמעצר הוארך בהסכמה (ב-24.7.2014) עד להחלטה אחרת. באת כוח המדינה הדגישה כי משלושת העדים המרכזיים נותר אחד העתיד להעיד ב-17.9.2014, אך צוין גם כי שני העדים המרכזיים האחרים, כעולה מן הפרוטוקולים, חשים מאויימים ומכאן החשש לשיבוש.

ט. בא כוח המשיב 1 טען כי מ-110 עדים שבכתב האישום נשמעו 9 בלבד, ונותרו עשרות רבות של עדים אזרחיים, וגם אם בית המשפט המחוזי עושה כמיטב יכולתו יידרשו עוד הארכות, כך שאם יזוכו הנאשמים יישבו במעצר שנים לשווא; ובדיון הבא להארכה לא יהיה המצב טוב יותר. המשיב 1 כופר גם בטענת האיזמים על עדים; נתבקש תסקיר מעצר שכן למשיב 1 עבר נקי.

י. באת כוח המשיבים 2-3 טענה כי המדובר בשני צעירים בעלי עבר נקי ויש מקום לשחרורם, כיון שהמשפט בראשיתו; שני המשיבים הללו לא החזיקו בנשק, ולכן יש מקום לבדיקת החלופות שהן טובות. עוד נטען, כי העד המרכזי השלישי לא הובא על-ידי התביעה חרף החלטת בית המשפט שלמעצר לגבי מועד הדיון החוזר, ובכך נתעכב הנושא.

הכרעה

יא. בא כוח משיב 1 בידו הטובה, הצטייד בפסיקה בה שוחררו נאשמים חלופה בפרשיות רצח כשהתארך המשפט. עיינתי בפסיקה זו, שנדרשה בעיקר לקצב המשפט (בש"פ 2970/13 מדינת ישראל נ' נסראלדין (2003); בש"פ 7400/03 מדינת ישראל נ' פאחורי ואחרים (2003), בש"פ 10152/08 מדינת ישראל נ' פלוני ואח' (2008); ובש"פ 6204/11 מדינת ישראל נ' חמודה (2011). כידוע, תפקידו של בית משפט זה בתיקים לפי סעיף 62 לחוק המעצרים הוא בקרת ההליך, וככל שזה מתנהל כסדרו, תהא הנטייה להתערבות בשלבים הראשונים של הארכה פחותה; נהוג לדבר על "נקודת האיזון", אותו רגע מיתולוגי לא מוגדר שבו נראה כי אין מקום עוד למעצר נוכח הימשכות המשפט וראוי להידרש לחלופה.

יב. במקרה דנא אין לצדדים טענה על קצב פעולתו של בית המשפט, וניהול התיק גם אינו פשוט הן בשל עומס יומנו של בית המשפט, ואני מניח גם כי כך גם לגבי סניגורים עסוקים; זאת בנוסף לחוסר התלהבות להעיד שכנראה נתגלע אצל עדים מסויימים. קבועות עתה ארבע ישיבות בהארכה הנוכחית, וכבר נקבעו ארבע ישיבות לנובמבר 2014, כלומר, בהארכה נוספת, ויתכן שיידרשו עוד. כמובן יש קושי מובנה גם בהמשך המעצרים בכגון דא, כאשר מראש - כביכול - נותן בית משפט זה ידו גם להארכה נוספת, לפחות אחת. לצד זאת אזכיר גם את הוראת המחוקק לעניין שמיעה רצופה (סעיף 125 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982) וכן הנחיית בית משפט זה בע"פ 4865/09 פלדמן נ' בית המשפט המחוזי בתל-אביב (2009) מפי השופט (כתארו אז) גרוניס שציין (פסקה 17) כי:

"ראוי שבתי המשפט השונים יתאימו את התנהלותם, מבחינת קצב השמיעה של תיקים, לדרישות שבדין. אכן, שינוי מעין זה אינו ניתן לביצוע באיבחת חרב אלא יש לבצעו בהדרגה, שכן מדובר בשינוי מערכתי. כך או אחרת, מעתה ואילך ידעו המעורבים, כולל סניגורים, כי עליהם לכלכל את צעדיהם על יסוד ההנחה שהערכאה הדיונית עשויה לקבוע שההליך המשפטי יתנהל באופן רציף ונמשך עד לסיומו".

גם במקרה דנא, עם שבית המשפט המחוזי עושה מאמץ רציני, יש מקום להחשת הקצב ככל הניתן, והצדדים יביאו משאלתי לפני בית המשפט. בשלב זה, איני סבור כי "נקודת האיזון" נעה, והמקום לבחון אותה יהא בהמשך ציר הזמן על פי התקדמות המשפט, בלא שאטע מסמרות.

יג. אשר למשיב 1 איני רואה איפוא בשלב זה מקום להזמנת תסקיר, משמיוחס לו רצח בכוונה תחילה, עבירה שמסוכנותה מדברת בעדה.

יד. אשר למשיבים 2-3, בית המשפט המחוזי ראה את סיום עדותם של העדים המרכזיים כמועד מתאים לעיון חוזר במעצרים. גם מבלי שבידי לקבוע ממצאים לעניין איומים על עדים, נושא שתלונות לגבי ייחקרו מן הסתם במשטרה; אין

צורך בחכמת שלמה כדי להניח שעדים שממילא אינם ששים להעיד, יהיו בטוחים יותר בעצמם ככל שיהיו הנאשמים (המשיבים) מאחורי סורג ובריח בעת עדותם, וכמובן תיתכן משמעות גם לעצם העדות, מבחינות שונות, בהקשר למעצר. העד השלישי מבין העדים המרכזיים עומד להעיד ב-17.9.14, ולאחר עדותו יתאפשר מה שקבע בית המשפט המחוזי כפי שפורט מעלה. בקשה לעיון חוזר היא כמובן פרוגטיבה של עציר, והפרמטרים קבועים בסעיף 52 לחוק המעצרים.

טו. בנתון לאמור מוארך מעצר המשיבים ב-90 ימים מ-27.7.2014.

ניתנה היום, ט"ו באב התשע"ד (11.8.2014).

ש ו פ ט